

Uppföljning Stockholm stads miljöprogram 2016-2019 VB18 för Exploateringsnämnden

Innehållsförteckning

Delmålsredovisning med indikatorutfall 2016-2019	3
Hållbar energianvändning	3
1.4 För nyprod. byggnad, på av staden markanvisad fastighet, ska energianv. vara högst 55 kWh/m ² /år.....	3
Miljöanpassade transporter.....	6
Hållbar mark- och vattenanvändning	6
3.3 Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald.....	6
Resurseffektiva kretslopp	9
Giftfritt Stockholm	9
5.3 Anv. av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska	9

Delmålsredovisning med indikatorutfall 2016-2019

Hållbar energianvändning

Miljöprogram - delmål:

1.4 För nyprod. byggnad, på av staden markanvisad fastighet, ska energianv. vara högst 55 kWh/m²/år

Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys

Exploateringsnämndens samlade prognos om målet verkar kunna uppnås

Exploateringskontoret ställer krav på en hållbar energianvändning i samband med markanvisning och överenskommelse om exploatering. Kraven började ställas 2012 och uppföljning av projekterade värden har gjorts löpande. Resultatet visar att merparten av de projekterade värdena uppfyller ställda krav. Uppmätta värden finns endast för ett fåtal projekt och resultaten tyder på svårigheter för att nå delmålet. Tidigast år 2019/2020 finns ett tillräckligt stort underlag för bedömning.

Bedömning om delmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

Bedömningen är att delmålet inte behöver skärpas eller på annat sätt revideras.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

Exploateringsnämnden ställer krav på energianvändning vid markanvisningar på stadens mark. Energikravet kommer att följas upp i samband med överenskommelse om exploatering, vid bygglov och två år efter färdigställd byggnad. Projekt i Norra Djurgårdsstaden följs upp vid ytterligare tillfällen. Exploateringsnämnden har påbörjat arbetet med att ta fram ett verktyg för systematisk uppföljning och rapportering likt det som används i Norra Djurgårdsstaden. Under 2018 har ett fåtal uppmätta energivärden inkommit. Rapporterade värden indikerar att energimålet kan vara svårt att nå.

Exploateringsnämnden ansvarar för utvecklingen av hållbarhetsprofilområdet Norra Djurgårdsstaden, där ny miljöteknik, innovativa arbetssätt, nya former av samverkan och god planering kan visa vägen för hållbara lösningar och goda stadsmiljöer. Bland annat har exploateringsnämnden i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadens bostadsbolag utvärderat den förenklade modell för klimatberäkningar som Svenska Miljöinstitutet (IVL) utvecklat. Syftet med testerna är att få en jämförbarhet och på sikt kunna precisera kraven med nyckeltal. Ytterligare tid för uppföljning och utvärdering behövs innan krav på klimatberäkningar i exploateringsprojekt kan bli aktuellt i en större skala.

Stadsbyggnadsnämnden verkar för en hållbar energianvändning i nära samverkan med andra aktörer inom Stockholms stad. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafikenämnden medverkar i "Norra Djurgårdsstadens fokusgrupp energi" vilket har lett till kunskapsspridning av den forskning och innovation som bedrivs inom projektet och det arbete som bedrivs i stadsledningskontorets klimatsamordningsmöten.

Stadsbyggnadsnämnden har också deltagit i ett antal forskningsprojekt i syfte att genom god stadsplanering minska energianvändningen i stort.

Fastighetsnämnden har fortsatt arbetet med energibesparingsåtgärder i fastighetsbeståndet. Vid ny- och ombyggnation ställs krav på energieffektiva system. Ett antal byggnader har valts ut och ska studeras extra i syfte att optimera driften och minska energianvändningen. Ett nytt fastighetssystem med en modul för energiuppföljning har köpts in och en strategi för hur energimålen ska nås har tagits fram.

AB Familjebostäder har implementerat LCA-kalkyl och verktyget används i all nyproduktion från augusti 2018. Bolaget har också erhållit stöd från energimyndigheten för att genomföra LCA-beräkningar i ett antal projekt.

AB Svenska Bostäder har analyserat projekt som färdigställdes 2016. Åtgärder har vidtagits för att sänka för höga temperaturer och luftflöden. Höjda krav på injusteringar har införts och besiktning av värme och ventilationssystem har genomförts.

AB Stockholmshem genomför nyproduktionsprojektet Backåkra (Brofästet). Projektet kommer att följas upp för att öka kunskapen om utvecklingen av byggnation och förvaltning inom miljö- och teknikområdet.

Skolfastigheter i Stockholm AB certifierar enligt Miljöbyggnad. Krav på nivå Silver finns med i bolagets projekteringsanvisningar och motsvarar målet om 55 kWh/m² och år.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB arbetar utifrån de energikrav som exploateringsnämnden ställer vid markanvisning.

Bedömning av vad som skulle behöva göras ytterligare för att nå delmålet

Behovet av ytterligare insatser för att nå delmålet är svårbedömt eftersom endast ett fåtal uppmätta värden finns tillgängliga. Skillnaden mellan projekterade värden och uppmätta värden visar på att den löpande uppföljningen av energiberäkningar behöver stärkas. Exploateringsnämnden kommer att ta fram ett verktyg för att systematiskt följa upp och rapportera energikraven. Verktyget utvecklas i likhet med det som används för projekt i Norra Djurgårdsstaden. Vidare behövs en kontinuerlig dialog och kompetenshöjning för att kvalitetssäkra byggproduktionen.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Andel ny- och tillbyggnadsprojekt som registrerats för miljöcertifiering hos SGBC.	SISAB	100 %		100 %	100 %	
	Andel projekt över 50 mnkr med framtaget projektspecifikt miljöprogram	Fastighetsnämnden	100 %			100 %	
	Beräknad energianvändning i nyproduktion av vanliga bostäder, kWh/kvm a-temp	Stockholmshem	55 kWh/kv m	55 kWh/kv m	52,5 kWh/kv m	56,2 kWh/kv m	

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	år						
	Energianvändning i nyproducerade byggnader	Kommunfullmäktige	55 kWh/m2	55 kWh/m2		55 kWh/m2	
	Energianvändning i nyproducerade byggnader	Exploateringsnämnden	55 kWh/m2	55 kWh/m2		55 kWh/m2	
	Energianvändning i Nyproducerade byggnader kWh/m2/år	Familjebostäder	55			68	
	Energianvändning i nyproducerade byggnader (kWh/m2 A temp och år)	Svenska Bostäder	64	80	75	97	

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Bolaget ska uppfylla energikrav enligt stadens miljöprogram vid markanvisning och nyproduktion		Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Analys VB 2018 Bolaget arbetar utifrån de krav exploateringsnämnden ställer i markanvisningsavtal. Arbetet fortsätter under 2019.			
	Byggnation av begravningsplats på Järva friområde		Kyrkogårdsnämnden
	En modell för livscykelanalys vid nyproduktion är framtagen och ska testas och implementeras.		Familjebostäder
Analys VB 2018 LCA-kalkyl är implementerad och används i all nyproduktion från augusti 2018. Bolaget har även fått stöd från Energimyndigheten om 920 000:- under för perioden 2018-2021 för att genomföra LCA beräkningar i ett antal kommande projekt.			
	Nyproduktionsprojektet Backåkra (tid Brofästet) byggstartas. Projektet ska följas upp för att öka kunskapen rörande utveckling av byggnation och förvaltning inom miljö- och teknikområdet.		Stockholmshem
Analys VB 2018 Projektet är under produktion och färdigställs till 2019-06-30. Uppföljning sker under 2:a halvåret 2019.			
	Planering och byggnation av en ceremonilokal på Strandkyrkogården		Kyrkogårdsnämnden
	Stadsbyggnadsnämnden ska bidra till projekt gröna datahallar där spillvärme återvinns.		Stadsbyggnadsnämnden
Analys VB 2018 Stadsbyggnadsnämnden har deltagit i arbetet och ambitionerna har konkret gett avtryck i flera planprojekt.			
	Utbildningsnämndens arbete med skolgårdsutveckling sker med utgångspunkt i miljöprogrammets mål om biologisk		Utbildningsnämnden

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	mångfald och grönska		
	Vid Miljöbyggnadscertifiering projektera för att uppnå nivå Silver på indikator Energianvändning. Värde styrs av BBR (Boverkets Byggregler). Andra energikrav kan förekomma, exempelvis vid markavtal. Lägst energikrav gäller.		SISAB
Analys VB 2018 SISAB har sedan januari 2014 certifierat enligt Miljöbyggnad, nivå Silver. Kravet att uppnå nivå Silver på indikatorn "Energianvändning" i Miljöbyggnad finns med i SISAB:s befintliga processer, bl.a. i Projekteringsanvisning Miljö. Nivå Silver motsvarar målet på 55 kWh/kvm och år i Stockholms stads miljöprogram.			

Miljöanpassade transporter

Hållbar mark- och vattenanvändning

Miljöprogram - delmål:

3.3 Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald

Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys

Exploateringsnämndens samlade prognos om målet verkar kunna uppnås

Exploateringskontoret bedömer att delmålet om att stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas både för rekreation och biologisk mångfald har förutsättningar att uppfyllas. I samband med exploatering av exempelvis Norra Djurgårdsstaden tillgängliggörs stadens vattenområden samtidigt som den biologiska mångfalden stärks bland annat genom krav på grönytefaktor. Två naturreservat har inrättats, Årstaskogen och Årsta holmars naturreservat och Rågsveds naturreservat. Arbetet med rekreatiionsstråk runt några av stadens sjöar pågår.

Andelen badvattenprover som visar på undermålig kvalitet var något högre 2018 jämfört med året innan. Utfallet beror troligen på den torra sommaren. Vid längre perioder av torka ansamlas föroreningar som annars skulle spolats bort med jämna mellanrum. När regnet så småningom faller blir föroreningshalten tillfälligt högre. Den varma och soliga sommaren har också bidragit till en högre belastning på stadens strandbad, vilket påverkar badvattenkvaliteten.

Bedömning om delmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

Bedömningen är att delmålet inte behöver skärpas. Indikatorn mäter en relativt begränsad del av målet. För att få ett bättre mått på om stadens insatser är tillräckliga för att nå delmålet bör en ny indikator övervägas. Val av indikator görs lämpligen i samband med att miljöprogrammet uppdateras.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

Exploateringsnämnden ställer krav på grönytefaktor i samband med markanvisningar på

stadens mark. Grönytefaktor är ett verktyg för planering av arbete med sociala värden, biologisk mångfald och klimatanpassning på kvartersmark. Syftet är att stärka stadens grönstruktur och den biologiska mångfalden. Resultaten från Norra Djurgårdsstaden visar att projekterade värden uppfyller ställda krav. Nämnden har medverkat i arbetet med implementering av riktlinjerna för "Grönare Stockholm" som ska stödja stadens långsiktiga arbete med parker och naturområden. Vid markanvisning ställs också krav på dagvattenhantering i enlighet med dagvattenstrategin och åtgärdsnivån. Nämnden planerar för lokal hantering av dagvatten i exploateringsprojekt och har deltagit i arbetet med pilotanläggningar för dagvattenhantering som Stockholm Vatten och Avfall AB ansvarar för. Arbetet med sanering av Vinterviken har fortsatt med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Trafiknämnden har påbörjat arbetet med rekreationsstråk Farsta strand-Fagersjö. Stråket sträcker sig runt Magelungens strand och kommer att öka tillgängligheten till vattenmiljön. En ny entré till Flatens naturreservat har färdigställts. Nämnden har beslutat om en tredje etapp inom "Grönare Stockholm" som innefattar insatser inom områden som biologisk mångfald, våtmarker och grodtunnlar.

Fastighetsnämnden arbetar kontinuerligt med skötsel av de stadsnära naturreservaten. Dessa utgör viktiga källor och spridningskorridorer för att upprätthålla den biologiska mångfalden inom staden. Nämndens arbetssätt för att utveckla ekosystemtjänster i projekt har påbörjats.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver löpande miljöövervakning inom mark, vatten, kemikalier och biologisk mångfald som grund för prioriteringar och åtgärdsarbete. Inventeringar av groddjur visar att de senaste 10-15 årens insatser har givit positiva resultat. Andra resultat från miljöövervakningen visar att det finns ett fortsatt stort behov av åtgärder för att minska belastningen av miljögifter och näringsämnen och förbättra de fysiska livsmiljöerna i stadens vattenförekomster. Nämnden har tagit fram förslag till förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen som gynnar den biologiska mångfalden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inom ramen för de lokala åtgärdsprogrammen arbetat med att förbättra livsmiljöerna i stadens vattenförekomster. Projekten Årstaviken, Ulvsundasjön och Riddarfjärden har varit i fokus för att förbättra kunskaperna om vad som kan göras i urbant exploaterade vatten. Tillsammans med idrottsnämnden har arbetet med att stärka stadens vattenområden avseende bad, fiske och båtliv fortsatt. Bland annat har substrat för att skapa sänkvasar för förbättrad fisklek placerats ut. Nämnden har bedrivit tillsyn och rådgivning för att stadens båtklubbar ska fasa ut giftiga båtbottnfärger.

Idrottsnämnden har ansökt och beviljats investeringsmedel för en ny latrintömningsstation vid Eriksdal. Projektet har inte kunnat färdigställas på grund av att handläggningstider för erforderliga tillstånd var längre än förväntat. Nämnden har anlagt reproduktionslokaler för groddjur och fiskar i syfte att gynna den biologiska mångfalden. Nämnden har också anslutit sig till projektgruppen "Grodkollen" och arbetar tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och föreningslivet för att anlägga och restaurera grodvatten.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har anlagt en introduktionsslinga och därmed slutfört arbetet med att öka tillgängligheten och de rekreativa värdena vid Orhem. Ett underlag för utveckling av Ekudden och underlag för fyra slingor i Flatens naturreservat har tagits fram. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har genomfört olika naturvårdsinsatser för att gynna den biologiska mångfalden. Södermalms stadsdelsförvaltning har påbörjat renovering av befintliga solbryggor med badmöjligheter och inventering för att utreda möjligheterna att anlägga nya

bryggor.

Bedömning av vad som skulle behöva göras ytterligare för att nå delmålet

Det finns potentiella intressekonflikter som behöver hanteras vid planering, exploatering och underhåll av stadens vattenområden. Men det finns också synergieffekter när rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och turism hanteras gemensamt och i ett större perspektiv. Utveckling intill stadens vattenområden behöver ske i enlighet med dagvattenstrategin och åtgärdsnivån och i samspel med de lokala åtgärdsprogrammen, så att god vattenstatus uppnås i vattenförekomsterna.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Andel badplatser med bra badvattenkvalitet.	Kommunfullmäktige	89 %		82 %	78 %	
	Andel badplatser med bra badvattenkvalitet.	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	89 %		82 %	78 %	
	Andel mätillfällen av strandbadens vattenkvalitet som visar på bra vattenkvalitet	Skarpnäcks stadsdelsnämnd	95 %		100 %	100 %	

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Byggnation av begravningsplats på Järva friområde		Kyrkogårdsnämnden
	Förvaltningen medverkar i arbetet med att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Flatensjön.		Skarpnäcks stadsdelsnämnd
	Förvaltningen samverkar med Stockholm Vatten och Avfall AB samt miljöförvaltningen i framtagandet av ett "Lokalt åtgärdsprogram" för Räcksta Träsk.		Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
	Förvaltningen ska sköta strandlinjen mot Kungsholmen och Essingeöarna så att både rekreation och biologisk mångfald främjas.		Kungsholmens stadsdelsnämnd
	Förvaltningen ska utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt.		Kungsholmens stadsdelsnämnd
	I samband med förslag till ny bebyggelse som medför intrång i grön- och vattenområden, ska grönkompensation med likvärdig funktion i närområdet begäras.		Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
	Renovera befintliga solbryggor med badmöjlighet och inventera möjligheterna att anlägga nya		Södermalms stadsdelsnämnd
Analys VB 2018			
Aktiviteten har påbörjats och ska fortsätta under 2019.			
	Skapa en mer långsiktig och visionär beskrivning och vägledning hur vi kan utveckla verksamheten längs med innerstadskajerna		Stockholms Hamn
Analys VB 2018			
Denna är försenad och är flyttad till 2019.			
I Stockholms Hamns uppdrag ingår att balansera de behov sjöfarten har, med att bidra till rekreation och			

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	biologisk mångfald i Stockholm.		
✓	Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas		Norrmalms stadsdelsnämnd
✓	Sköta strandlinjerna inom stadsdelsområdet så att både rekreation och biologisk mångfald främjas		Östermalms stadsdelsnämnd
Analys VB 2018			
Detta arbete pågår kontinuerligt.			
✓	Strandlinjer inom stadsdelsområdet sköts på så sätt att både rekreation och biologisk mångfald främjas.		Skarpnäcks stadsdelsnämnd
✓	Ta fram ett visionsprogram för utveckling av Tanto strandbad		Södermalms stadsdelsnämnd
🔄	Under perioden 2012-2020 har kontoret genom fotoverksamheten i uppdrag att dokumentera Slussenbygget.		Stadsbyggnads nämnden
Analys VB 2018			
Nämndens fotoverksamhet dokumenterar, för kontoret och andra förvaltningar, löpande en rad olika projekt, samråd med mera. Den omfattande ombyggnaden av Slussen dokumenteras etappvis.			
✓	Utveckla rutinerna kring bevarandet av gammal och död ved i naturmark för att främja biologisk mångfald.		Hägersten-Liljeholms stadsdelsnämnd
Analys VB 2018			
I samband med naturmarksvård uppmanas upphandlad entreprenör att se över möjligheten att bevara gammal och död ved. Det finns behov av att arbeta vidare med information till allmänheten om arbetet med biologisk mångfald för att undvika att stadsmiljön upplevs som skräpig.			
✓	Vidta åtgärder för att öka tillgängligheten till och skapa ökad attraktionskraft för stadens unika vattennära miljöer i genomförandet av riktlinjerna för Grönare Stockholm.		Trafiknämnden
Analys VB 2018			
Arbete har påbörjats med rekreationsstråket Farsta strand - Fagersjö som sträcker sig längs med Magelungens strand. Stråket kommer att underlätta tillgängligheten till de unika vattenmiljöerna. Ett annat exempel är den nya entrén till Flatens naturreservat som också ökar tillgängligheten till de unika miljöerna inom reservatet.			

Resurseffektiva kretslopp

Giftfritt Stockholm

Miljöprogram - delmål:

5.3 Anv. av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska

Målet bedöms helt uppfyllas under programperioden

Analys

Exploateringsnämndens samlade prognos om målet verkar kunna uppnås

Krav på materialval utifrån Byggvarubedömningen eller därmed jämförligt system är ett av flera miljökrav som ställs i samband med markanvisningar på stadens mark. För att säkerställa att kraven uppfylls har exploateringsnämnden initierat utvecklingen ett verktyg för systematisk uppföljning och rapportering i likhet med det som används i Norra Djurgårdsstaden. Flertalet nämnder och bolag ställer motsvarande materialkrav vid upphandling av entreprenader. De gemensamma miljökrav på entreprenader som Stockholms stad utvecklat tillsammans med Trafikverket, Göteborgs stad och Malmö stad har uppdaterats och implementerats. Resultatet från Norra Djurgårdsstaden visar att både byggaktörer och entreprenörer använder Byggvarubedömningen eller motsvarande system och att det bedrivs ett aktivt arbete för att undvika miljö- och hälsofarliga ämnen. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för att delmålet om minskad användning av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska uppnås.

Bedömning om delmålet bör skärpas eller på annat sätt revideras

Bedömningen är att delmålet inte behöver skärpas eller på annat sätt revideras.

Vad olika nämnder rapporterat att de gjort för att uppnå delmålet (en sammanfattning)

AB Svenska Bostäder, AB Familjehem, AB Stockholms hem, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, Stokab och Stockholm Globe Arena Fastigheter använder Byggvarubedömningens kriterier vid materialval. Skolfastigheter i Stockholm AB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB har satsat på utbildning i systemet för nyckelpersoner.

Stockholms Hamn AB har beslutat att implementera Byggvarubedömningen i anläggningsprojekt från och med december 2018.

Stockholm Vatten och Avfall AB har genomfört utbildningar för medarbetare, konsulter och entreprenörer. Rutiner och instruktioner har tagits fram. Alla nya projekt registreras i Byggvarubedömningen.

Hägerstens-Liljeholmens stadsdelsnämnd har bedrivit omvärldsbevakning gällande markbeläggning, lekmaterial och fallskydd. Särskilt fokus har lagts vid upprustning av parker och förskolor. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har kartlagt förekomst av plastgolv av typen PVC som kan misstänkas innehålla skadliga ämnen i nämndens förskoleverksamheter. Resultatet visar att inga PVC-golv äldre än 2010 förekommer. Kungsholmens, Norrmalms, Södermalms och Östermalms stadsdelsnämnder har arbetat in krav på användning av materialbedömningssystem vid upphandling av markentreprenader. Älvsjö stadsdelsnämnd har arbetat med införande av bedömningssystem.

Exploateringsnämnden ställer krav på materialval utifrån Byggvarubedömningens kriterier vid markanvisning. Kravet kommer att följas upp i samband bygglov och färdigställd byggnad. Sedan slutet av 2018 ställer exploateringsnämnden krav på materialval utifrån Byggvarubedömningens kriterier vid entreprenadupphandlingar. Implementering av Byggvarubedömningen i anläggningsentreprenader har och kommer att innebära omfattande utvecklingsarbete då systemet inte är komplett avseende anläggningsprodukter. I Norra Djurgårdsstaden har krav på materialbedömning ställs under en längre tid och uppföljningen av kravefterlevnad är mer omfattande.

Fastighetsnämnden ställer krav på användning av Byggvarubedömningen i större projekt. Ett arbetssätt för användning av Byggvarubedömningen har fastställts och implementerats i verksamheten. Även kompetensutvecklingsinsatser har genomförts.

Trafiknämnden har börjat undersöka hur arbetet med Byggvarubedömningen ska bedrivas. Systemet är i dagsläget inriktat på byggnadsprojekt och implementeringen i anläggningsentreprenader är en utmaning.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har genomfört ett flertal tillsynsaktiviteter. Ett tematiskt tillsynsprojekt har avsett fluorerade ämnen som exempelvis kan förekomma i golvmattor.

Bedömning av vad som skulle behöva göras ytterligare för att nå delmålet

Bedömningssystemet Byggvarubedömningen och andra motsvarande system är i första hand utvecklade för byggnader. Det finns fortsatt ett behov av att komplettera bedömningssystemen med produkter som används vid anläggningsarbeten.

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Kommunfullmäktige	87,46 %	74,82 %	58,92 %	62,61 %	12,5 %
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Exploateringsnämnden	80 %	100 %		100 %	
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Fastighetsnämnden	80 %	100 %	56,9 %	84,78 %	
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Idrottsnämnden	80 %	100 %	100 %	100 %	
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB)	Trafiknämnden	80 %	40 %	0 %	0 %	

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	eller därmed jämförliga system						
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Bromma stadsdelsnämnd	80 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Farsta stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	80 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	100 %	66,67 %	80 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Kungsholmens stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av	Norrmalms stadsdelsnämnd	0 %		100 %	100 %	

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system						
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Skarpnäcks stadsdelsnämnd	80 %	0 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Skärholmens stadsdelsnämnd	80 %	25 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	80 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Södermalms stadsdelsnämnd	80 %	0 %	0 %	0 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Älvsjö stadsdelsnämnd	80 %	0 %		0 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende	Östermalms stadsdelsnämnd	33,33 %	100 %	100 %	0 %	

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system						
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Stadshus AB	92,65 %	81,36 %	60,3 %	44,54 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Svenska Bostäder	100 %	92,86 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Familjebostäder	100 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholmshem	100 %	100 %	100 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	SISAB	100 %	82,61 %	86,67 %	100 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Vatten och Avfall	80 %	100 %	0 %	0 %	
 	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller	Stockholms Hamn	80 %	17,65 %	84,21 %	87,5 %	

Status	Indikator	Enhet	Årsmål 2018	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
	stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system						
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Parkering	100 %	100 %	100 %	100 %	
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stokab	100 %			100 %	
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Stockholm Globe Arena Fastigheter	100 %	100 %	100 %	100 %	
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	Micasa Fastigheter i Stockholm AB	80 %	100 %		100 %	
	Andel ny- och tillbyggnadsprojekt som registrerats för miljöcertifiering hos SGBC.	SISAB	100 %		100 %	100 %	
	Andel projekt över 50 mnkr med framtaget projektspecifikt miljöprogram	Fastighetsnämnden	100 %			100 %	
	Antal icke rekommenderade eller icke godkända material och kemikalier (enligt BVB) som registrerats i större projekt	Fastighetsnämnden				239	

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	Aktivt söka information och ny kunskap om miljöpåverkan av de material som används i verksamheterna.		Hägersten-Liljeholmens

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
			stadsdelsnämnd
	Analys Arbetet har fortlöpt under året. Förvaltningen har bedrivit omvärldsbevakning gällande inredningsmaterial, markbeläggning, lekmaterial och fallskydd. Med anledning av upprustningar inom park och förskola har det funnits anledning att särskilt bevaka och införskaffa mer kunskap om material för exempelvis markbeläggning som inte bidrar till att sprida mikroplaster. Förvaltningen har deltagit i stadens samverkansforum gällande kemikaliesmart förskola.		
	Byggnation av begravningsplats på Järva friområde		Kyrkogårdsnämnden
	Fortlöpande ställa kemikalie- och materialkrav i Hamnens upphandlingar		Stockholms Hamn
	Analys Pågår kontinuerligt. Kemikalie- och materialkrav ställs i alla relevanta upphandlingar och projekt.		
	Förvaltningen kartlägger andelen PVC-golv i nämndens öppna verksamheter för barn och unga.		Skarpnäcks stadsdelsnämnd
	Genomföra informationsinsatser om Byggvarubedömningen (BVB) till berörda avdelningar på SISAB.		SISAB
	Analys SISAB har deltagit i BVB:s utbildning och flera medarbetare från olika avdelningar deltog. SISAB har även genomfört intern informationsinsatser under hösten.		
	Genomföra informationsinsatser om miljö- och fuktfrågor för SISAB:s medarbetare och konsulter.		SISAB
	Analys Information till Projektledare och Projektansvariga har genomförts. Vidare genomfördes en introduktionsutbildning den 4 oktober för SISAB:s nya ramavtalade miljösamordnare.		
	Genomföra revisioner av ramavtalade entreprenörer gällande ställda miljökrav.		SISAB
	Analys Detta arbete kommer fortsätta under 2019, men formulering av metod och frågor är påbörjat.		
	Implementera SundaHus i anläggningsprojekt		Stockholms Hamn
	Analys Har utretts under 2018. Beslut har fattats om att implementera Byggvarubedömningen i anläggningsprojekt från och med december 2018.		
	Införa BVB vid samtliga bygg- och anläggningsprojekt som handlas upp		Stockholm Vatten och Avfall
	Nyproduktionsprojektet Backåkra (tid Brofästet) byggstartas. Projektet ska följas upp för att öka kunskapen rörande utveckling av byggnation och förvaltning inom miljö- och teknikområdet.		Stockholmshem
	Analys Projektet är under produktion och färdigställs till 2019-06-30. Uppföljning sker under 2:a halvåret 2019.		
	Se över möjligheten att övergå till BVB:s digitala avvikelsehantering.		SISAB
	Analys BVB har tillsammans med Stockholms stad påbörjat en uppdatering av deras egna digitala avvikelsehantering, där SISAB varit med i uppdateringsarbetet. Lansering sker troligtvis under våren 2019 och då kommer SISAB		

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	ta ställning till att testa detta i ett pilotprojekt.		
✓	Stadsbyggnadsnämnden ska etablera rutiner för användning av upphandlingsmyndighetens kemikaliekrav för de produktområden där de tillhandahålls.		Stadsbyggnadsnämnden
Analys Att stämma av mot kemikaliekraven har förts in i nämndens arbetsrutin för annonserade upphandlingar.			
✓	Ställa krav på byggbolag att använda miljövänliga alternativ vid nyproduktion av förskolor.		Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
Analys Nämnden ställer alltid krav att byggvarubedömningen eller likvärdigt system används vid nyproduktion av förskolor. Förvaltningen har i de fall det varit möjligt verkat för andra materialval än gummiastfalt på lektytor.			
✓	Ställa krav på miljö- och hälsofarliga ämnen ej används vid nybyggnation.		Stockholm Parkering
Analys Krav ställs i alla relevanta upphandlingar. Byggvarubedömning används i bolagets pågående byggprojekt.			
!	Ta fram en generell presentation om SISAB:s miljö- och fuktarbete i projekt som ska användas vid startmöten.		SISAB
Analys Detta är ej aktuellt då SISAB dels har en ny projektprocess, dels då miljö- och fuktarbetet utvecklats i en positiv riktning under året.			
✓	Uppmana och bevaka att upphandlade byggentreprenörer använder sig av BVB (Byggvarubedömningen).		Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
Analys Förvaltningen har uppmanat byggentreprenörer att använda sig av BVB för att göra kemikaliesmarta materialval i byggandet av förskolor och andra verksamheter samt anläggning av parker, lekplatser och förskolegårdar. I nybyggnadsprojekt arbetar förvaltningen aktivt för öka miljömedvetenheten hos byggentreprenörer.			
✓	Utbildning i Byggvarubedömningen för interna och externa projektledare		Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Analys Samtliga interna projektledare har utbildats i Byggvarubedömningen. För externa projektledare planeras en utbildning våren 2019. Del av ett kontinuerligt arbete som fortsätter under 2019.			
✓	Utbildningsnämndens arbete med skolgårdsutveckling sker med utgångspunkt i miljöprogrammets mål om biologisk mångfald och grönska		Utbildningsnämnden
✓	Utveckla arbetssätt och rutiner för att, i projekteringsskedet, systematiskt kunna säkerställa att kontorets bygg- och anläggningsentreprenader uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen eller därmed jämförliga system.		Trafiknämnden
Analys Byggvarubedömningen (BVB) är i dagsläget inriktad på fastighetsbyggnadsprojekt, varför kontoret har arbetat med att klargöra bästa sätt att ta sig an frågan. För driftavtal inom belysning har ett PM tagits fram för att informera entreprenörer om att de ska använda sig av BVB. Arbete med att säkerställa att			

Status	Aktivitet	Avvikelse	Enhet
	anläggningsentreprenader uppfyller stadens krav avseende BVB kommer att följas upp under 2019.		
	Utveckla rutin för regelbundna uppföljningsmöten med ramavtalade entreprenörer gällande ställda miljökrav.		SISAB
Analys			
Arbete pågår och kommer fortsätta över 2019.			